

SEPTEMBER 2018

REGERINGEN

Fleksible universitets- uddannelser til fremtiden

Uddannelses- og Forskningsministeriet

**Fremtidens universitetsuddannelser
giver studerende fleksible valgmuligheder,
og tilbyder fremragende undervisning,
der giver kompetencer til fremtiden**

Indledning

Studerende på Danmarks otte universiteter bliver hver dag dygtigere og bringer dugfrisk viden med ud i samfundet og hjælper med at løse svære problemer til gavn for os alle.

Markant flere unge tager en universitetsuddannelse i dag, end for bare 10 år siden. Det er godt, at så mange har lyst til at tage en uddannelse, og det er en god investering for samfundet.

Men mange nyuddannede har svært ved at finde fodfæste på arbejdsmarkedet, også selvom det går rigtig godt med dansk økonomi. Samtidig er samfundet under forandring. Jobbene ændrer sig, og det samme gør behovet for viden og kompetencer. Arbejdslivet er ikke en snorlige vej, og der er brug for mere fleksible universitetsuddannelser.

Vi skal ruste vores studerende med evnen til at klare og skabe forandringer. Derfor er det tid til at tage

det næste skridt og videreudvikle et uddannelsessystem, der er endnu bedre. Hvor man som studerende får kompetencer, der giver gode jobmuligheder, og hvor man generelt får flere muligheder for at tilrettelægge sit studie fleksibelt.

Vi skal have store ambitioner for vores universitetsuddannelser og de studerende. Ambitioner, der både handler om at bevare og videreføre, men også om at forandre og udvikle.

Med dette udspil sætter regeringen en ny retning for universitetsuddannelserne:

- Større fleksibilitet for de studerende
- Dygtige studerende med kompetencer til fremtiden.

Regeringen vil skabe bedre og mere fleksible universitetsuddannelser

1. Større fleksibilitet for de studerende

Studerende skal have flere muligheder og mere fleksible veje igennem et uddannelsesforløb. De skal kunne vælge veje, der passer til dem og til de skiftende kompetencebehov på arbejdsmarkedet. Studerende skal have bedre mulighed for at prøve kræfter med arbejdsmarkedet efter bacheloruddannelsen og bedre muligheder for at vende tilbage til universitetet. Der skal være bedre mulighed for at kombinere flere fagligheder, og bachelorer skal både kunne vælge en traditionel kandidatuddannelse og have mulighed for at vælge en kortere overbygning, der giver dem en hurtigere vej til arbejdsmarkedet. Der skal også være mere fleksibilitet i forhold til at kombinere sin uddannelse og sit job, så man kan studere enten på heltid eller deltid.

2. Dygtige studerende med kompetencer til fremtiden

Universiteterne skal i deres optag af nye studerende skabe en god sammenhæng mellem ansøgerne og de enkelte uddannelser. Undervisningen skal være på et højt fagligt niveau og engagere og inspirere studerende til at være nysgerrige og prøve nye ting af. God undervisning skal anerkendes og prioriteres på lige fod med forskning, og der skal være mere fokus på undervisningstid og feedback. Der skal være en god balance mellem det, de studerende lærer, og den viden, de færdigheder og kompetencer, der er brug for på arbejdsmarkedet og som aktiv samfundsborger. Samtidig skal de studerende rustes til at forme det arbejdsmarked, de skal være en del af, og til at skabe deres egne jobs.

Universitets-uddannelserne i fremtiden

Du søger ind

- Et optagesystem, der understøtter et godt match mellem uddannelsen og den studerendes faglige forudsætninger og motivation. Et optag hvor karakter fortsat er vigtige, men kan suppleres af andre kriterier.
- Et mere overskueligt uddannelseslandskab.

Universitets-uddannelserne i dag

- Et optagesystem, hvor decimaler i karaktergennemsnittet er afgørende.
- Et uddannelseslandskab, hvor studerende skal vælge mellem flere hundrede universitetsbacheloruddannelser, når de søger om optagelse.

Du studerer

- Fremragende undervisning, der inspirerer, og mere feedback
- Uddannelser der giver robuste unge og kompetencer til fremtiden

Du planlægger din karriere

- Flere og mere fleksible muligheder for at skabe eget uddannelsesforløb og karrierevej
- Mulighed for at gå ud på arbejdsmarkedet efter bacheloren med ret til at kunne vende tilbage til universitetet igen
- Mulighed for at tage en 1-årig masteruddannelse efter bacheloren
- Bedre mulighed for at studere på deltid sideløbende med job
- Bedre mulighed for at tage en anden kandidatuddannelse end den naturlige overbygning

- Undervisning prioriteres ikke lige så højt som forskning.
- Der er få undervisnings- og vejledningstimer på nogle uddannelser.

- Studerende gennemfører typisk deres universitetsuddannelse på fem år i streg – uden at prøve sig selv eller uddannelsen af på arbejdsmarkedet.
- Bachelorer mister retten til optagelse på en kandidatuddannelse, hvis de går ud på arbejdsmarkedet
- Bachelorer fortsætter typisk i samme faglige specialisering på kandidatuddannelsen
- Studerende kan sjældent integrere uddannelse og job

Større fleksibilitet

Universitetsuddannelserne skal indgå i et tættere samspil med arbejdsmarkedet, og den enkelte studerende skal have gode muligheder for at skabe sit eget uddannelsesforløb og sin egen karrierevej.

Når studerende i dag tager en universitetsuddannelse, skaber det stor værdi for samfundet. Der er dog store forskelle på kandidaternes løn og beskæftigelse. Samfundet bliver 4 mio. kr. rigere, når en ung vælger at gennemføre en kandidatuddannelse frem for ingen uddannelse. Vi skal derfor holde fast i, at det fortsat er hovedvejen for universitetsstuderende at opnå en kandidatgrad.

Men vejen gennem universitetet er ufleksibel i dag, og samtidig forandrer kompetencebehovene på arbejdsmarkedet sig.

I dag fortsætter ca. 85 pct. af bachelorerne på en kandidatuddannelse direkte efter bacheloruddannelsen. Der skal være bedre plads til at vælge en anden vej. En hurtigere og mere fleksibel vej fra universitetet til arbejdsmarkedet og måske tilbage igen. Den enkelte studerende skal have flere muligheder.

Der skal være bedre mulighed for, at studerende kan gå ud på arbejdsmarkedet efter bacheloruddannelsen, prøve deres uddannelse af og så vende tilbage til universitetet for at bygge oven på det, de lærte i deres job. Måske får nogen øjnene op for kandidatuddannelser, de ikke ellers ville have bemærket. Andre vil måske uddanne sig videre på deltid, mens de er i job eller starter deres egen virksomhed.

Uddannelseslandskabet skal dække samfundets kompetencebehov. Men det skal også være overskueligt. De mange hundrede uddannelsesudbud på bachelorniveauet kan gøre det svært for en arbejdsgiver at gennemskue og skelne mellem nyuddannedes faglige kvalifikationer. Det kan derfor være svært for unge at vælge uddannelse. En mere overskuelig indgang på universiteterne skal give den enkelte studerende bedre mulighed for at vælge det rigtige spor fra start, og bedre mulighed for at vælge sit videre uddannelsesforløb på tværs af fagområder.

Initiativer

Større fleksibilitet

Bedre muligheder for at arbejde mellem bachelor- og kandidatuddannelse

De studerende skal have bedre mulighed for at gå ud på arbejdsmarkedet efter deres bachelor. De skal også have bedre mulighed for at kunne vende tilbage til en kandidatuddannelse.

I dag har bachelorer kun sikkerhed for at kunne fortsætte på en kandidatuddannelse, hvis de fortsætter med det samme. Det skal ændres, så bachelorer fra universiteterne bedre kan prøve kræfter med arbejdsmarkedet, hvis de ønsker det.

- Regeringen vil forlænge akademiske bachelors retskrav på en kandidatuddannelse, så det gælder i 3 år. Hensigten er, at de bachelorer, der træder ud på arbejdsmarkedet, finder job. Regeringen vil følge udviklingen i blandt andet bachelors beskæftigelse tæt.
- Universiteterne skal tilrettelægge bacheloruddannelserne, så de giver umiddelbare erhvervskompetencer, der klæder de studerende bedre på til at finde et job på baggrund af deres bacheloruddannelse.
- Regeringen vil gøre det muligt, at universiteterne også kan lægge vægt på blandt andet erhvervs erfaring og anden relevant erfaring, når de vælger mellem kvalificerede ansøgere til kandidatuddannelserne. Muligheden supplerer de eksisterende muligheder for at bruge f.eks. optagelsesprøver.

Den enkelte studerende skal have gode muligheder for at skabe sit eget uddannelsesforløb og karrierevej

Nye 1-årige masteruddannelser

De velkendte 2-årige kandidatuddannelser skal fortsat være hovedvejen for universitetsstuderende. Men på mange fagområder skal studerende også kunne vælge en hurtigere vej til arbejdsmarkedet, hvis de ønsker det

- Regeringen vil etablere en ny type ordinær uddannelse, 1-årige masteruddannelser, som akademiske bachelorer kan tage som alternativ til en traditionel kandidatuddannelse. Uddannelserne skal kunne følges enten som ordinære heltidsuddannelser eller tilrettelagt på deltid, mens de studerende er i job. Uddannelserne skal kunne tages lige efter bacheloruddannelsen eller som en mere overkommelig vej tilbage til universitetet for de unge, der har valgt at finde job efter bacheloruddannelsen.
- Regeringen igangsætter en dialog med blandt andre universiteter og erhvervsorganisationer med henblik på at identificere relevante fagområder, så der udvikles et betydeligt udbud af 1-årige masteruddannelser.
- Regeringen vil prioritere et ekstra opstartstilskud til universiteterne, så universiteterne får incitament til at udvikle et bredt udbud af 1-årige masteruddannelser.

Flere erhvervskandidatuddannelser og muligheder for at studere på deltid

Der skal være bedre mulighed for at kombinere uddannelse og job, så studerende i højere grad kan være ansat i en virksomhed eller forsøge sig som iværksætter, sideløbende med en kandidatuddannelse.

- Regeringen vil mere end fordoble antallet af uddannelser i den nuværende forsøgsordning for erhvervskandidatuddannelser på deltid, så studerende på 50 forskellige uddannelser får mulighed for at tage en kandidatuddannelse sideløbende med, at de er job.

Erhvervspartnerskab for fleksible universitetsuddannelser

Mens de to-årige kandidatuddannelser er velkendte på arbejdsmarkedet, vil mere fleksible veje gennem universiteterne kræve samarbejde med erhvervslivet.

- Regeringen vil gå i dialog med danske virksomheder, der kan gå forrest i at skabe en forandring. Det kan indebære et bachelorløfte, hvor virksomhederne ansætter bachelorer fra universiteterne, og hvor de ansætter erhvervskandidatstuderende og nyuddannede fra de nye 1-årige masteruddannelser, når de rekrutterer nye medarbejdere.

Flere tværgående kandidatuddannelser

Der skal være bedre mulighed for at vælge kandidatuddannelser på tværs af fagområder, så bachelorer f.eks. har bedre mulighed for at bevæge sig ind på fagområder, som er efterspurgt på arbejdsmarkedet.

- Universiteterne skal udvikle flere tværgående kandidatuddannelser, der er særligt efterspurgt på arbejdsmarkedet. Det skal give bachelorer mulighed for at skifte spor til et andet fagområde end det, de er uddannet i. Det kan både være nye uddannelser eller justeringer i eksisterende uddannelser.

Mere overskuelige indgange til universiteterne

Færre og bredere bacheloruddannelser skal gøre det lettere at vælge uddannelse. Et mere overskueligt antal bachelorindgange kan samtidig give studerende mere fleksibilitet og flere valgmuligheder, når de skal fortsætte på en overbygning. Samtidig skal et mere enkelt uddannelseslandskab gøre det mere overskueligt for virksomhederne, når de skal rekruttere nyuddannede fra universiteterne.

- Regeringen vil i samarbejde med universiteterne gennemgå uddannelsesudbuddet og skabe et grundlag for, at universiteterne kan skabe et mere overskueligt uddannelseslandskab. Ambitionen er færre fagligt nærtbeslægtede udbud, samtidig med at alle relevante faglige specialiseringer bevares. Nogle steder kan der være potentiale for bredere indgange til bacheloruddannelserne, hvor det vurderes fagligt relevant. Det kan give flere mulighed for at specialisere sig løbende gennem bachelor- og kandidatuddannelsen og bidrage til at reducere fejlvalg.

I dag fortsætter ca. 85 pct. af bachelorerne på en kandidatuddannelse direkte efter bacheloruddannelsen

Dygtige studerende med kompetencer til fremtiden

Underviserne er fagligt dygtige, og universiteterne har fokus på at udvikle undervisningen. Men der er fortsat rum til at gøre vores uddannelser og undervisningen endnu bedre.

Studerende skal have et godt studieliv og en uddannelse, der passer til det, de gerne vil med deres liv. I dag falder 35 pct. fra bacheloruddannelsen, om end mange skifter til et andet studie. Optagelsessystemet skal indrettes, så der bliver et bedre match mellem ansøger og uddannelse, end tilfældet er i dag, og så fejlvalg og frafald reduceres.

I dag optages knap 90 pct. af ansøgerne i kvote 1, dvs. på baggrund af deres karaktergennemsnit. Karakterer skal også fremover være vigtige for at komme ind på en uddannelse, men optaget skal i højere grad suppleres af andre kriterier.

Når de unge er startet på en universitetsuddannelse, skal det faglige niveau være højt. Alle universitetsstuderende skal opleve at blive fagligt udfordrede og have lyst til at engagere sig endnu mere i deres uddannelse. De skal samtidig inspireres til at turde kaste sig ud

i nye ting og prøve nye veje, selvom de ikke ved, hvor de fører hen. Det giver robuste unge, som tror på sig selv og er klar til at træde ud på det arbejdsmarked og i det liv, der venter.

Underviserne på universiteterne spiller en nøglerolle i alle gode uddannelser. De formidler svært stof, inspirerer, giver feedback og løfter de studerendes faglighed. De dygtige undervisere er uundværlige og skal værdsættes. God undervisning og særlige underviserkompetencer får i dag ikke samme anerkendelse som fremragende forskning. Mange undervisere oplever, at undervisningen ikke prioriteres lige så højt som forskning. Fremover skal undervisning og forskning anerkendes på lige fod. Og de studerende skal inddrages i videreudviklingen af undervisningen, så deres erfaringer bliver brugt aktivt, og kommer nye studerende til gode. Undervisningen skal tilrettelægges, så studerende bliver nysgerrige, bruger mange timer på uddannelsen og lærer så meget som muligt.

Studerende skal i endnu højere grad klædes på til et arbejdsliv uden for universitetet. Omkring 8 ud af 10 studerende forventes fremover at skulle finde job i det private erhvervsliv, når de er færdige med deres uddannelse, mens det i dag gælder ca. 5 ud af 10 studerende. Uddannelserne skal føre til gode jobmuligheder for den studerende.

I takt med ændringerne på arbejdsmarkedet bliver det stadig vigtigere at kunne omstille sig og løse endnu ukendte problemer. På universiteterne skal der uddannes fagspecialister med en stærk kernefaglighed. Samtidig er der i stigende grad behov for, at de unge også tilegner sig almene kompetencer, så de lærer at tænke nyt, se på tværs af fagligheder og koble teori og praksis. I fremtiden bliver det endnu vigtigere, at universitetsuddannede formår at samarbejde, tilegne sig ny viden, analysere komplekse problemstillinger og udvise kritisk sans.

Studerende skal samtidig klædes på til at arbejde med teknologi, så de kan være med til at forme den digitale udvikling. Det skal ske på et reflekteret grundlag, så de etiske valg i måden, vi bruger teknologien på, er velovervejede, og sker på basis af solid viden. Og studerende skal præge den teknologiske udvikling med danske værdier om samarbejde, åbenhed og respekt for privatlivet, så Danmark fremover kan sætte den digitale dagsorden.

Mange steder indgår teknologiforståelse naturligt i uddannelserne. Andre steder skal det integreres i endnu højere grad, end det er tilfældet i dag. Studerende skal lære at forstå og forholde sig til teknologi som en del af deres faglighed uanset hvilken universitetsuddannelse, de tager.

Initiativer

Dygtige studerende med kompetencer til fremtiden

Bedre optag til de videregående uddannelser

Optaget til de videregående uddannelser skal i højere grad bidrage til et godt match mellem den studerende og uddannelsen. Samtidig skal det bidrage til et opgør med den præstationskultur, der hæmmer dybdelæringen.

- Regeringen vil afskaffe bonusordningen for hurtig studiestart (1,08-reglen), så adgangskvotienterne på de populære uddannelser ikke presses unødigt op, og så der er bedre sammenhæng mellem kvalifikationer og karakterer.
- Regeringen vil undersøge styrker og svagheder ved det nuværende optagessystem og fremlægge et forslag til at forbedre optaget på baggrund af en tæt dialog med relevante interessenter.

- Allerede nu vil regeringen give universiteterne bedre mulighed for optage kvalificerede ansøgere til den enkelte bacheloruddannelse og til at målrette optaget i henholdsvis kvote 1 og kvote 2, f.eks. ved at universiteterne kan anvende adgangsprøver alene i kvote 2.
- Regeringen vil styrke vejledningsindsatsen, så bl.a. Studievalg Danmark i høj grad har fokus på at skabe et godt match mellem ansøger og uddannelse. Samtidig skal universiteternes offentliggørelse af oplysninger om løn, beskæftigelse mv. harmoniseres og give kommende studerende mulighed for at orientere sig på tværs af uddannelsesinstitutioner og uddannelser på et sammenligneligt grundlag.

Uddannelse på højt internationalt niveau

Universitetsuddannelserne skal være på et højt fagligt niveau. Der skal være bedre mulighed for at vurdere de enkelte uddannelser i forhold til sammenlignelige uddannelser i udlandet, og de studerendes erfaringer skal bruges mere aktivt til at udvikle uddannelserne og undervisningen.

- Regeringen vil tilpasse kravene til evalueringer af uddannelserne, så de eksisterende regelmæssige evalueringer af universitetsuddannelserne skal sammenholdes med højeste internationale niveau.
- Universiteterne skal mere systematisk bruge studerendes evalueringer af kurser og undervisere til at styrke uddannelserne.

Anerkendelse af undervisning på lige fod med forskning

Mens der er en lang tradition for at anerkende og fremme god forskning, prioriteres undervisning i dag ikke ligeså højt som forskning. Dygtige og inspirerende undervisere skal anerkendes og belønnes, så undervisning får samme høje status som forskning på universiteterne. Undervisere på universiteterne skal have bedre vilkår for at udvikle deres undervisningskompetencer, ligesom undervisning skal være en tydelig karrierevej.

- Universiteterne skal fremover udvikle en praksis for systematisk at anerkende og belønne god undervisning.
- Undervisere på alle karrieretrin skal både have mulighed for og pligt til pædagogisk og didaktisk kompetenceudvikling. Der skal blandt andet være regelmæssig kompetenceudvikling for lektorer og professorer.
- De undervisningsmæssige kvalifikationer skal vurderes i alle ansættelser af videnskabelige medarbejdere på universiteterne. Det skal give et stærkere incitament til at udvikle kompetencerne inden for undervisning.
- Regeringen vil etablere nationale priser for fremragende undervisning på de videregående uddannelser, så landets dygtigste undervisere hyldes på samme vis, som dygtige forskere hyldes.
- Universiteterne skal reducere brugen af deltidsansatte eksterne lektorer, som ikke har en hovedstilling uden for universitetet. Det skal medvirke til, at universiteternes brug af eksterne lektorer især bidrager med stærk praksiserfaring fra f.eks. erhvervslivet. Regeringen vil i denne forbindelse give bedre mulighed for, at universiteterne kan ansætte fuldtidsundervisere.

Dygtige studerende, der brænder for deres uddannelse

Der skal være gode uddannelsesforløb med et højt niveau af undervisning og vejledning, og hvor studerende engageres løbende gennem studietiden.

- Universiteterne skal tilbyde mere undervisnings- og vejledningstid til de studerende på uddannelser, hvor niveauet i dag er lavt. Universiteterne skal også tilrettelægge uddannelserne med styrket fokus på feedback.
- Universiteterne skal udbrede best practice om studieintensitet og aktive studiekulturer, så flere uddannelser tilrettelægges med blik for at engagere og inspirere de studerende. Regeringen vil samtidig undersøge, om der kan skabes bedre mulighed for løbende bedømmelse af studerende for at styrke de studerendes læring.
- Regeringen vil give universiteterne mulighed for at bruge studiestartsprøver på kandidatuddannelserne, så universiteterne kan skabe et aktivt studiemiljø fra uddannelsens start, og hurtigt kan identificere inaktive studerende og måske give studiepladsen til en anden kvalificeret ansøger.

Bedre match mellem uddannelse og kompetencebehov

Der skal være mere viden om, hvordan samfundets kompetencebehov udvikler sig i Danmark og internationalt. Og hvad nye kompetencebehov betyder for det fremtidige optag og for de videregående uddannelser.

- Regeringen vil etablere et nationalt kompetencepanel, som skal rådgive uddannelses- og forskningsministeren og de videregående uddannelsesinstitutioner om efterspørgsel efter kompetencer og om udviklingstendenser i forhold til videregående uddannelse og arbejdsmarkedet.
- Universiteterne skal løbende tilpasse antallet af studiepladser til efterspørgslen på arbejdsmarkedet, så universiteterne skruer op for studiepladserne på uddannelser, der er efterspurgte af aftagere, og ned for studiepladser på uddannelser med høj ledighed, eller hvor den forventede fremtidige efterspørgsel er lav.

Vi skal ruste vores studerende med evnen til at klare og skabe forandringer

Digitale læringsteknologier og teknologiforståelse i alle universitetsuddannelser

Uddannelse skal klæde nye generationer på til fremtidens arbejdsmarked og til et samfund med nye digitale muligheder og udfordringer. Derfor skal uddannelserne bruge de relevante digitale muligheder og indarbejde teknologiforståelse.

- Regeringen vil præsentere en handlingsplan for digitale teknologier på alle videregående uddannelser, der skal give uddannelserne et teknologisk upgrade. Det vil ske på baggrund af input fra interessenter til et Call to Action, der blev udsendt i august 2018.

- Universiteterne skal integrere digitale kompetencer og teknologiforståelse i alle uddannelser, så de studerende uanset uddannelsesretning bliver rustet til en digitaliseret verden præget af teknologisk udvikling.
- Universiteterne skal anvende relevante digitale teknologier i undervisningen. Videngrundlaget for effekten af at anvende teknologi i undervisningen skal også styrkes.

Fleksible universitetsuddannelser til fremtiden

Mange af initiativerne har løbende været drøftet med universiteterne og andre interessenter i *Udvalg om bedre universitetsuddannelser*. Regeringen vil i samarbejde med universiteterne påbegynde arbejdet med initiativerne til at styrke universitetsuddannelserne og indgå i tæt dialog med universiteterne om opfølgningen.

Regeringen vil samtidigt invitere Folketingets partier til forhandling om de initiativer, som skal følges op med ny lovgivning.

Der har også været nedsat en inspirationsgruppe, som er kommet med anbefalinger til regeringen om, hvordan et nyt filosofikum for universiteterne kan se ud. Regeringen vil følge op på anbefalingerne i efteråret.

Samlet styrker regeringen universitetsuddannelserne inden for rammen af regeringens uddannelsespolitiske målsætninger, som har fokus på høj faglighed og tæt samspil mellem uddannelserne og arbejdsmarkedet.

Med dette udspil sætter regeringen en ny retning for universitetsuddannelserne

2017/18:49

September 2018

Uddannelses- og Forskningsministeriet
Børsgade 4
1215 København K
Tlf.: +45 3392 9700
E-mail: ufm@ufm.dk

ISBN digital: 978-87-93635-85-2 (pdf version)
ISBN tryk: 978-87-93635-76-0 (trykt version)

Fotos:

Forside Ólafur Steinar Gestsson/Ritzau Scanpix
Side 5 Getty Images
Side 12 Shutterstock
Side 21 Getty Images

Design: e-Types
Tryk: Rosendahls

Publikationen kan hentes på:
www.ufm.dk/publikationer

**Uddannelses- og
Forskningsministeriet**
Børsgade 4
1215 København K
Tlf.: +45 3392 9700